

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quo tractatur de Ministro Sacramento Pœnitentiæ. Item de Sacramentis
Extrema Unctionis, & Ordinis

Bosco, Jean a

Lovanii, 1672

Concl. V. Ordinatio Sacerdotis, deficiente vino in calice porrecto, aut hostia
in patena, est invalida.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73429)

est Pontificali Romano, quod probavit Ecclesia Romana omnium aliarum magistra. Sanè in Sacramentario Gregorii, edito per Hugonem Menardum, & quibusdam manuscriptis ab eo relatis, omittitur ipsa traditio calicis cum vino, & patenæ cum hostia, & forma correspondens. Deinde in præfato Codice M. S. post unctionem manuum cum verbis correspondentibus, dicantur teritiò jam *Ordinati*, priusquam eis sit applicatus calix & patena cum forma: *Accipe potestatem* &c. & tamen constat ex Florentino, hanc traditionem cum verbis esse materiam & formam. Facile autem potuit in similibus scriptis esse per errorem aliquid omisum: aut certe Ecclesia potuit olim determinasse aliam materiam & formam. Hactenus Herinex.

110.
Iudicium
Auctoris.

Ego autem miror, cum hæc res pendeat à determinatione Ecclesiæ, ut plerique docent, & Ecclesia sciat tot diversas sententias de materiis & formis Sacram. Ordinis; miror, inquam, non clariùs exprimere suam mentem seu determinationem, sicut commodè posset facere. Ceterum quamdiu Ecclesia id non facit, liberum manet unicuique, speculativè loquendo, hanc vel illam sententiam sequi; in praxi tamen amplectenda est illa, quæ minùs habet periculi, Sacramentum invalidè ministrandi. Nunquam ergo Episcopus omittet traditionem calicis, nunquam secundam impositionem manuum; cum absque illa non detur potestas sacrificandi, seu consecrandi, & sinè hac Sacerdos non accipiat potestatem absolvendi.

An sufficiat
calix vacuus
& patena
vacua?

Sed nunquid sufficiat calix vacuus & patena vacua? Solutio hujus quæstionis erit

CONCLUSIO V.

Ordinatio Sacerdotis, deficiente vino in calice porrecto, aut hostia in patena, est invalida.

111.
Probatur
pars negati-
va ex Flo-
rent. Pontif.
Rom. &
perpetua
praxi.

Probatur ex Florentino, assignante pro materia Presbyteratùs porrectionem calicis cum vino, & patenæ cum pane, nec est ulla ratio dicendi, vinum & panem tantùm assignari pro materia necessaria ex præcepto; immo potiùs de calice & patena id posset dici, quia illa vasa non sunt materia Sacrificii, sed panis & vinum; voluit autem Ecclesia significare potestatem sacrificandi per porrectionem materiæ Sacrificii: unde existimarem validam Ordinationem, quæ fieret per porrectionem panis immediatè sinè patena, & porrectionem vini sinè calice aut alio vase, si posset sic porrigi.

Fateor, Ecclesia poruisset determinare calicem vacuum, & patenam vacuum, volens per continens significare contentam materiam Sacrificii; sed quod potuit facere, fecisse; unde constat? Potiùs contrarium constat ex Floren-

tino, Pontificali Romano & perpetua praxi. Nec obstat; quòd Florentinum in illo Decreto ponat aliqua, quæ non videntur esse omninò essentialia pro materia Sacramentorum, ut quando dicit, Sacramenti Extremæ unctionis materiam esse septem unctiones. Similiter quod Pontificale Romanum multa præscribit, & eadem perpetua praxis observet, quæ tamen solum sunt necessaria necessitate præcepti.

Hæc, inquam, non obstant; quia tunc aliud habemus urgens argumentum negandi necessitatem Sacramenti, ut in Extremæ unctionis auctoritatem Rit. Rom. quod dicit duas unctiones in feminis debere omitti, & sic de aliis; hic tamen tale argumentum non habemus, & ideo asserendum, Florentinum eo loco de materia necessaria necessitate Sacramenti, nullè locutum.

Cùmque æqualiter loquatur de pane & vino, videtur plerisque Theologis, Ordinatio alterè facta, sub conditione saltem repetenda, in eo, qui vellet actus ejus exercere, ne aliquis de eo exponat periculo semper invalidè consecrati, & (quod gravius est) etiam invalidè absolvendi, cum gravissimo periculo salutis peccantium.

Ex quo patet, quare dixerim; *In eo, qui vellet actus ejus exercere*; nam si nolit eos exercere, sed manere ac si esset laicus, cessat omne periculum, tum invalidæ consecrationis, tum invalidæ absolutionis; cur ergo obligetur ad eam repetitionem?

Dixi etiam; *Plerisque Theologis*; quia Henricus lib. 10. c. 6. n. 1. sic aliter. Materiam illi, qui Sacerdotio initiatur, integra ex præcepto est traditio calicis cum vino, & patenæ cum hostia, quia & Sacrificium Missæ ex præcepto fit utraque specie; at traditio valis cum altera specierum videtur esse materia sufficiens, ita ut si id ex oblivione contingat non sit hic Ordo iterandus ex necessitate; nec enim divinis datur potestas in unam speciem, sed qui potest alteram, potest & utramque speciem consecrare. Ita Henricus, & ego, inquit, Diana part. 3. tract. 4. resol. 186.

Sed Diana sententiam suam mutavit part. 4. tract. 4. resol. 119. ibi: Sed ipse (Tascari) hic disp. 7. q. 2. dub. 4. n. 94.) & merito dicit, Sacramentum in tali calu esse nullum & invalidum. Ubi cum approbet sententiam Tascari, videtur recedere à sententia Henrici, quam supra approbaverat.

Et merito recedit, quia saltem probabilis est, hujusmodi Ordinationem non valere; in praxi autem quando de valore Sacramentorum agitur, non sufficit sequi sententiam speculativè probabilem, sed oportet sequi sententiam tutiorem, maxime in re tanti momenti, sicut est Ordinatio Sacerdotis, ex qua sequuntur tot Sacrelegia, si reverà Ordinatio fuerit invalida.

& Henricus non satis sibi conflat.

Unde & ipse Henricus (non satis sibi confians) lib. 10. c. 10. n. 2. ait : Quando dubium est, an aliquid de omiffis, fit de substantia Ordinis, præsertim Sacerdotalis, repetatur sub conditione. Et n. 3. in fine : Quæ incommoda, inquit, quæ fieri potest certitudine vitanda sunt : ut qui probabili opinione dubitat de suo contactu, aut de simultanea conjunctione materiæ & formæ, moneat serid Episcopum, & quoad potest compellat statim repetere formam & alia necessaria supplere.

116. Repetendum esse Ordinationem sub conditione est communis sententia.

Ergo consimiliter, qui certus est defuisse vinum in calice, aut probabiliter dubitat, cum hoc ipso probabiliter dubitet, an sit verus Sacerdos, ad evitanda incommoda supra enumerata, scilicet invalidas consecrationes, & abolutiones, serid moneat Episcopum, & quoad potest compellat statim repetere formam, & alia necessaria supplere. Ita communiter DD.

Villalobus.

Quos sequitur Villalobos in Summa tract. 11. diff. 4. n. 1. ubi sic scribit : Respondeo, quod Concilium Florentinum dicit hoc modo : *Sextum Sacramentum est Ordinis, cuius materia &c.* Ex quo inferitur, quod si in Ordinatione Sacerdotis non fuisset vinum in calice, aut hostia non fuisset triticea, non manet ordinatus, quia non fuit sufficiens materia, sicut dicit M. Ledesma in Summa tract. de hoc Sacramento c. 3. diff. 3. Verum quia Henricus lib. 20. c. 6. cum aliis tenet contrarium, si contingeret casus (sicut contigit duabus vicibus hoc tempore) quod per negligentiam non poneretur vinum, deberet reiterari Sacramentum sub conditione, sicut factum fuit in illis casibus ; & hujus opinionis fuerunt plures docti hujus Universitatis & aliarum partium, qui fuerunt desuper consultati.

M. Ledesma, Henricus.

117. Occurrit obiectio.

Nec obstat ; quod Innocentius tertius c. 1. de Sacramentis non iterandis, non præcipiat reiterari Sacramentum Confirmationis, in iis, qui fuerunt confirmati cum oleo sine balsamo, quia cum Omnibus dicit Suarez tom. 3. disp. 33. sect. 1. §. *Ultimo constat*. quod non possit negari, quin eo casu & aliis similibus debeat iterari, non obstante, quod Pontifex illud non præcipiat. Ita hic Auctor. Deinde disparitas est, quod ex invalida Confirmatione non sequantur illa inconvenientia, quæ sequuntur ex invalida Ordinatione Sacerdotis, ut clarum est.

Quidquid ergo sit de speculativa probabilitate, tum propter rationem supra allegatam ex Henricus, tum quia Sacrificium videtur essentialiter consistere in consecratione unius tantum speciei, dico iterum, Ordinationem sic factam, sub conditione esse reiterandam.

118. Resp. ad rationes pro opposita sententia.

Et præterea responderi posset ad illas rationes ; solum probare, quod Ecclesia potuerit determinare pro materia hujus Ordinationis, porrectionem unius tantum speciei ; fecisse autem, quod potuit facere, sicut antea dixi, ex nullo jure scripto aut consuetudinario constat ; sed potius contrarium, scilicet determinasse porrectionem utriusque speciei.

Hinc in tertia Synodo Goana, quam Vincentius Fonseca indixerat, Mar Abraham confessus, se dum Sacerdotio suos iniciat, calici, dum cum hostia traditur, vinum indere non consuevit, jubetur iterum eundem Ordinem conferre iis, quos hoc modo ordinat. Synodo dissoluta ad suos abit, promissorum nihil omnino complens, præter perperam ordinatorum Ordinationem. Ita refert Petrus Iarricus Theologorum Ind. tom. 3. lib. 2. c. 7. fol. 71. & 72. Ubi aperte vides, propositum casum ab illa Synodo Goana, juxta eam ; quæ diximus, jam pridem fuisse decisum.

Quando ergo Scotus 4. dist. 24. q. unica n. 9. postquam dixit, dari probabiliter in Sacerdotio duas formas partiales, subdit : *Istis coniunguntur due materia, hoc est, duo signa visibilia propria : forma prime Traditio Calicis & Patenæ cum hostia &c.* non fuit intentionis ejus excludere vinum ; quia de illa controversia ibi non agebatur, sed unam tantum materiam specificavit exempli gratia, supponens communem usum Ecclesiæ, porrigentis utramque materiam, satis omnibus notum.

119. Explicatur doctrina Scoti.

Unde etiam dist. 19. q. unica n. 11. nullam materiam nominavit ; imo nec patenam, sed solum calicem dicens : *Sicut sunt due potestates ; ita duo characteres, & uterque imprimitur in signo proprio sensibilibus ; significante illud invisibile : ut potest primus in datione Calicis cum illis verbis : Accipe potestatem celebrandi &c.*

120. Qui in casu proposito iteraret Ordinationem, non fieret irregularis.

Itaque nemini dubium esse potest, quin saltem liceat in casu proposito Ordinationem iterare ; adeoque qui iterarent nullam prorsus incurrerent irregularitatem aut censuram. Sed numquid aliquam incurrerent, qui non iterarent, & ad Episcopatum ascenderent, aut in suscepto sic Ordine ministrarent ?

Respondeo negativè ; si bona fide existimarent, se validè ordinatos, neque esse obligationem iteratæ Ordinationis sub conditione. Patet ; quia ista bona fides excusat à peccato, per consequens à censura, & ab irregularitate, infligta propter peccatum, ut est illa, quæ incurritur propter exercitium Ordinis, quem quis non habet.

121. An sit probabile, non esse obligationem iterandi Ordinationem.

Rogas ; an sit probabile, non esse obligationem iteratæ Ordinationis sub conditione ? Audio Petrum Marchantium, virum satis doctum & resolutum, in quodam libello, intitulo : *Notabiles resolutiones variorum casuum*, cal. 1. de Sacramento Ordinis. In quadam (inquit) Ordinatione Sacerdotum, dum porrigeretur ab Episcopo calix & patena, tamquam materia Ordinationis, et si supra patenam fuerit posita hostia, in calice tamen inventum est vinum defuisse ; hinc Titio sic ordinato supervenit dubium. Quæritur primò : An Ordinatio deficiente vino in calice porrecto sit valida, & in illa Titius ritè & validè Sacerdos ordinatus sit ? Secundò ; an debeat Titius reordinari ?

Mag-

Magnam dubio causam dedit opinio quorundam Theologorum non mediocris auctoritatis, qui porrectionem calicis cum vino, sicut & patenæ cum hostia superposita, putarunt ita esse de materia essentiali ad Ordinationem Sacerdotis requisita, ut alterutro deficiente, Ordinatio nulla & invalida censeatur; quorum probatio principalis sumitur ex Concilio Florentino sess. 5. & in Decreto sive instructione Armenorum Eugenii P. pæ.

122. Partem negantem Marchantius attribuit Tannero;

Et Tannerus tom. 4. disp. 1. de Ordine q. 2. dub. 4. conatur hanc sententiam persuadere ex Concilio Tridentino, asserens contrariam sententiam falsam, erroneam, improbabilem. Unde infert, Titium sic ordinatum absolute debere reordinari. Hæc ille, antequam resolvat casum propositum.

sed pergeram,

Sed, pace tanti viri, videtur sine perspiciliis legisse Tannerum, id est, inspexisse, sed non perspexisse. Nam Tannerus illo dub. n. 94. sic ait: Respondetur 2. probabile nihilominus speculative esse, Ordinationem factam, ut in casu supponitur, esse validam.

123. Probat pars affirmans ex Tannero.

Et probat n. 95. Quia tamen in Concilio Florentino utraque simul species, unâ cum vasibus adjunctis pro materia Sacerdotii, assignetur, quæ proinde etiam necessariò adhibenda; non tamen adeò certum & evidens videtur, utrumque conjunctim ad valorem & essentiam Ordinis Sacerdotalis requiri; quandoquidem etiam in materiis aliorum Sacramentorum assignandis, subinde conjunctim ponuntur quædam, de quibus, an ad essentiam & valorem Sacramenti requirantur omnia, etiamnum dubitatur. Ut in Sacramento Confirmationis ex parte materiæ requiritur balsamum, & quidem ab Episcopo benedictum; pro Extrema Unctione assignatur oleum, ab Episcopo benedictum, & tamen, an balsamum, & benedictio illa ad essentiam hujusmodi Sacramentorum requirantur, etiam hodie inter Doctores controversatur. Ita etiam pro materia Pœnitentiæ assignatur Satisfactio, quam tamen constat ad essentiam ejus non requiri.

124. Confirmatur.

Accedit; quòd & in formis etiam Sacramentorum proponendis, quædam subinde verba in eodem Concilio adduntur, quæ tamen omnium sententiâ constat, ad essentiam Sacramenti non requiri. Ita ergo etiam in proposito, etsi melior ratio suadeat, utramque materiam conjunctim ad essentiam Ordinis Presbyteralis pertinere; non tamen id undequaque ita liquidum est, ut contrariæ sententiæ non stet sua probabilitas. Hactenus Tannerus.

Et n. 98. sic scribit: Respondetur tertio: Rectè tamen nihilominus, ac necessariò Ordinationem ita factam, saltem sub conditione fuisse iteratam, ac iterandam.

Quam sententiam Tannerus

Quomodo, si Marchantius hæc perspexisset, potuisset in veritate dicere: Tannerus asserit contrariam sententiam, falsam, erroneam, im-

probabilem. Unde infert, Titium sic ordinatum absolute debere reordinari? Vis autem scribere Lector, quam sententiam Tannerus asserat falsam, erroneam, improbabilem? Quæ docet, hodie post Concilium Florentinum valere Ordinationem Sacerdotis, cum sola manuum impositione, absque traditione ullius instrumenti seu materiæ consecrationis.

Sed pergamus ad resolutionem Marchantii. Respondeo, inquit, Ordinationem illam Titii, factam per porrectionem calicis absque vino, fuisse omnino validam, & pro valida haberi debere; neque absolute, neque conditionaliter debere repeti in eo, cui calix sine vino, & patena cum hostia porrecta est.

Ratio mea fundamentalis est: quia nullo modo li fundamento vel Scripturæ, vel Definitionis Ecclesiæ, vel Traditionis, in Ecclesia cardinaliter receptæ, probari potest, porrectionem calicis cum vino esse de essentia materiam Sacramenti Ordinis Sacerdotalis. Imò contrarium magis Scripturâ, Conciliorum auctoritate, & Traditione constat: ergo si omittatur vinum in calice, sive porrigatur calix absque vino, validatenus repetenda erit Ordinatio, eum sub conditione. Quod explicio.

Tota ratio repetendi Ordinationem est: ubi verum & prædicum, quod de omissione alicujus essentialis in collatione Ordinis dicitur; atqui hic ex omissione vini in calice porrecto, nullum potest formari verum dubium prædicum de omissione alicujus essentialis in collatione Ordinis: ergo nulla est ratio repetendi Ordinationem, etiam sub conditione.

Minorem probo. Omne enim dubium in materia vel forma Sacramentorum, ut verè prædicè dubium reputetur, debet fundari in aliqua Scriptura, vel Decreto Ecclesiæ, vel Traditione certâ, cujus transgressio dubium prædicum movere possit. Non video autem allegari ab Auctoribus aliquid hujusmodi. Hæc ille.

Ego autem video, passim ab Auctoribus allegari Decretum Eugenii quarti. Patentur Cænes, neque in Scriptura, neque in Concilio Cæthagenensi fieri mentionem traditionis calicis atque patenæ; uti nec in sanctis Patribus, sed solius impositionis manuum expressè mentionis, adeòque multo tempore in Ecclesia non fuisse usurpatam porrectionem instrumentorum, putâ calicis cum vino, & patenæ cum hostia; immo de facto non usurpari in Ecclesia Græca, sed numquid inde bene concluditur e egypte factò in Ecclesia Latina illa porrectio non ad materiam essentialis partialis, aut certè Ordinationis Sacerdotis in primitiva Ecclesia, & multo tempore post, caruit parte essentiali hujusmodi, & consequenter invalida fuit? Ita asserit, & consequenter invalida fuit in suo Tribus. Sacramentali, tom. 3. tract. 6. tit. 6. q. 1. Corroll. 1. §. Infero 4. Sed valde malè inferitur istum ostendo.

128. Marchantius docet, solum impositionem manuum esse materialem

Tantum prænoto; Marchantium q. citata per totam, multis argumentis velle hominibus persuadere, solum impositionem manuum esse materiam essentialem Ordinis Sacerdotalis, ita ut etiamsi nulla fieret traditio instrumentorum, dummodo adhiberetur una impositio manuum cum hac forma: Accipe potestatem offerre sacrificium &c. & altera impositio manuum cum hac forma: Accipe Spiritum sanctum &c. valida foret Ordinatio, neque repetenda sub conditione; adeoque traditionem instrumentorum, tantum præceptam esse ab Ecclesia, tamquam partem integram materiæ, nihilque aliud decernere Eugenium quartum in sua instructione Armenorum.

Sed aliter

Sed errat toto cælo; nam tota ejus probatio, & omnia argumenta, hoc unicum efficiunt, quod aliquando in Ecclesia fuerit illa Ordinatio validè facta solâ manuum impositione (cùm neque Scriptura, neque Concilia, neque Patres ante Stephanum Papam alicujus traditionis meminerint; sed neque Concilium Tridentinum) & usque modò in Ecclesia Græca validè fiat, quod nos libenter admittimus. Ergo etiam usque modò validè ferretur in Ecclesia Latina, illa Consequentia non valet; nec ab ipso Marchantio, consequenter loquendo, potest admitti, ut conabatur ad oculum ostendere.

129.

Marchantius loco citato in Tribu. tit. 5. q. 2. omnino verum existimat, Christum in institutione Sacramenti Ordinis, materiam illius ita instituisse, ut eam in singulari non determinaverit, sed tantum in genere, relinquens determinationem Ecclesiæ suæ, quæ successivis temporibus illam magis determinavit pro majori & expressiori significatione, & Mysteriorum gloria & decore.

Secundum March. impositio manuum non fuit adæquata materia Ordinationis Diaconorum.

Hæc autem doctrinâ suppositâ, concludit primò: Impositionem manuum in Ordinatione Diaconi, non fuisse adæquatam materiam Ordinationis Diaconorum. Intelligit materiam essentialem, ut patet ex dicendis. Hæc Conclusio, inquit, supponenda est ad minus ex Concilio Florentino in Decreto illo sive instructione Armenorum: ubi declaratur, Sacramentum Ordinis conferri per libri Evangeliorum traditionem: ergo adæquatè non confertur per solam manuum impositionem. Hæc ille.

Et ego sic argumentor: In eodem Decreto seu Instructione Armenorum declaratur, Sacramentum Presbyteratus conferri per porrectionem calicis cum vino, & patenæ cum pane; ergo adæquatè non confertur per solam manuum impositionem.

130. Sed neque traditio libri Evangeliorum.

Concludit Marchantius secundò: Traditio libri Evangeliorum non est adæquata materia Ordinationis Diaconorum. Hinc, inquit, Conclusionem probant Scriptura, Patres, Concilia, quæ impositionis manuum singulariter meminerunt, nullâ etiam mentione factâ traditionis libri Evangeliorum.

Concludit tertio: Utraque igitur actio, tam impositionis manuum, quam traditionis libri Evangeliorum, pertinet ad materiam essentialem & adæquatam Ordinationis Diaconi, et si traditio libri Evangeliorum non fuerit semper isto individo & singulari signo expressa. Hæc Conclusio, inquit, inferitur ex superioribus. Cùm enim Scriptura, Patres & Concilia antiqua meminerint impositionis manuum, tamquam signi principalioris, eaque adhuc primariò usurpetur in Ordinatione Diaconi, non sine reverentia ab Ordinationis materia separaretur, sicut nec ob auctoritatem Concilii Florentini & usum modernæ Ecclesiæ ipsa traditio Evangeliorum. Hæc ille.

Utraque actio est materia essentialis & adæquatâ

Ergo autem sic concludo: Ergo in Ordinatione Sacerdotis, ob auctoritatem Concilii Florentini & usum modernæ Ecclesiæ, sine temeritate non potest separari ab Ordinationis materia essentiali, porrectio calicis cum vino, & patenæ cum pane, nisi quis ostenderit mihi, sive ex ipsis verbis Concilii, sive aliunde, Concilium potius assignare materiam essentialem Diaconatus, quam Presbyteratus.

131.

Videtur Marchantius hanc difficultatem suboluisse, & ideo sibi ipsi objicit: si uterque ritus ad essentiam Ordinationis Diaconorum pertinet, ergo manuum administraverunt Sacramentum, qui prius per solam impositionem manuum illos ordinarunt. Et Concilium Florentinum, seu potius Eugenius quartus, mancam materiam in instructione Armenorum retulit.

Objicitur: si uterque ritus ad essentiam Ordinationis Diaconorum pertinet, ergo manuum administraverunt Sacramentum, qui prius per solam impositionem manuum illos ordinarunt. Et Concilium Florentinum, seu potius Eugenius quartus, mancam materiam in instructione Armenorum retulit.

Respondeo, inquit Marchant, negandâ utramque Consequentiam: Ad primum itaque dico: Scripturam, Patres & Concilia, quæ solius impositionis manuum meminerunt, non negasse alteram materiam, quâ gratia & potestas, ad Evangelium legendum & prædicandum pertinens, conferebatur; illam verò non retulisse, quia pro ratione temporis alio fortè æquivalenti signo, non omnino eodem, exprimebatur. Cùm enim tempore Apostolorum non haberentur Evangeliorum Codices, & multo tempore postea subsuerint alia incommoda, alio sine dubio signo, ejusdem gratiæ & potestatis significativo, & collativo, cum impositione manuum utebantur. Quod quale fuerit, etiam varias conjecturas (ut de charta, in qua initium sancti Evangelii scriptum erat &c.) aliqui referant, satius est sateri nos nescire.

Ad secundum similiter dicendum; Eugenium quartum in instructione Armenorum in Concilio Florentino impositionis manuum in Ordinatione Diaconi mentionem non fecisse, quia de illa, utpotè in Ecclesia Græca primariò usurpata, satis instructi erant Armeni: porrectionem autem libri Evangeliorum apertè declarasse, quia illa pars essentialis, in tali & tam expresse signo usurpata non erat, & de illa debebant conformiter ad Ecclesiam Latinam doceri. Hucusque Marchantius.

133.
Contra ac-
quit Auctor.

Sed quæro ego; sola manuum impositio non erat sufficiens ad conferendam gratiam, & potestatem legendi Evangelium, & prædicandi? Immo de factò Græci sine traditione libri Evangeliorum, aut alio signo æquivalenti solâ manuum impositione cum hac forma: *Divina gratia, qua semper infirma sanat, & qua defuncti adimplet, promoveat piissimum N. Subdiaconum in Diaconum, oremus pro eo, ut veniat super eum gratia sancti Spiritus, conferunt Ordinem Diaconatus, & per consequens illam gratiam & potestatem.*

Et sanè, si illa impositio manuum sufficit ad conferendam gratiam ac potestatem offerendi Sacrificium Deo, Missalque celebrandi pro vivis & defunctis, quidni etiam sufficiat ad conferendam gratiam ac potestatem legendi & prædicandi Evangelium?

Ex quo ergo reali fundamento vel Scripturæ, vel Definitionis Ecclesiæ, vel Traditionis, in Ecclesia certitudinaliter receptæ, probare poterit Marchantius, tempore Apostolorum, immo tempore D. Bonaventuræ, Diaconatum collatum fuisse manuum impositione, & alio signo æquivalenti?

134.
Nonne tempore Divi Bonaventuræ erant scripti Codices Evangeliorum? Et verò quod potest imaginari incommodum, propter quod tunc temporis Ecclesia omisisset traditionem libri Evangeliorum, & fuisset usâ alio signo æquivalenti? Dico ergo vel tempore Divi Bonaventuræ fuisse collatum hoc Sacramentum per traditionem libri Evangeliorum, & impositionem manuum, vel per solam impositionem manuum; cum alterius signi æquivalentis, nec Bonaventura, nec alius quispiam sanctus Pater, nec Scriptura, nec Concilium aliquod, vel Decretum Ecclesiæ faciat mentionem.

Quo signo
tempore D.
Bonavent.
fuerit colla-
tus Dia-
conatus,

Audiamus Doctorem Seraphicum 4. dist. 24. p. 2. art. 1. q. 4. ad 3. Ad illud, quod obicitur de libri vel vasis traditione, dicendum; quod sicut omne instrumentum, sive armatura in virtute manûs est: sic etiam per impositionem manuum, ubi deessent talia, possunt signari: unde sicut post videbitur in impositione manuum in Ecclesia primitiva ceteri Ordines implicabantur, qui postmodum processu temporis explicati sunt, & quantum ad verbum, & quantum ad signum, & quantum ad personas.

In quibus verbis (inquit Marchant in suis Resolut. loco suprâ allegato) notandum est specialiter, quod sanctus Bonaventura asserit, in impositione manûs cetera signa implicite in primitiva Ecclesia implicata sive contenta fuisse. Item ubi talia signa deessent, in virtute impositionis manuum signari potuisse. Hac ille. Ut ostendat, in primitiva Ecclesia per solam manuum impositionem fuisse collatum Ordinem Sacerdotii.

135.
An in pri-
mitiva Ec-
clesia per
solam ma-

Et quis non videt, ex eisdem verbis, eodem modo posse concludi, in primitiva Ecclesia per solam manuum impositionem absque alio signo æquivalenti fuisse collatum Ordinem Diaconatus?

Vel si tunc nihilominus necessarium fuit in illo Ordine signum æquivalentis; dico, etiam fuisse necessarium & adhibitum in Ordinatione Sacerdotis. Ac proinde sicut hodie traditio libri Evangeliorum est pars essentialis materie, & non tantum integralis; ita etiam hodie porrectionem calicis cum vino, & patenæ cum pane, non tantum esse partem integram, sed veram partem essentialem.

Nam quod ait idem Auctor loco citato: Quæ ad explicatiorem significationem instituantur, certum est se habere per modum additamenti; & partis integrantis; etiam concernit traditionem libri Evangeliorum, cum & hæc ipsa instituta sit ad explicatiorem significationem, ut patet ex Marchantio suprâ in Tribu. ad 2. ibi: Porrectionem autem libri Evangeliorum aperte declarasse (Concilium Florentinum) quia illa pars essentialis in tali tam expresse signo usurpata non erat.

Profecò etiam in primitiva Ecclesia aliquod fuisse in Ordinatione Sacerdotii, præter impositionem manuum, indicat Petrus Sotus in de Instit. Sacerdotum tit. de materia & forma Sacramenti Ordinis, hisce verbis: Immo in illo Concilio (Carthaginensi quarto) in quo distinctius, quam alibi, & disertius agitur de Ordinatione, nullius alterius rei in Ordinatione facta est mentio, quam impositionis manuum; & quamquam semper aliquid forte præterea fiebat, tamen in antiquorum lectione, nec de traditione calicis &c. in Sacerdotio, nec libri in Diaconatu, hæc usque vidi mentionem fieri.

Et hæc quidem de materia & forma Sacerdotii, prout distinguitur ab Episcopatu. Reliquæ explicanda materia & forma Episcopatus, prout est Ordo distinctus à Sacerdotio. Sit itaque

CONCLUSIO VI.

Ecclesia Latina in consecratione Episcopi pro materia Sacramentali utitur manuum impositione. Fortè etiam impositione libri Evangeliorum, & impositione capitis ac manuum.

Pures ceremonias adhibet Ecclesia in consecratione Episcopi, de quibus quantum an sint Sacramentales? Prima describitur in verbis in Pontificali Romano Tit. de Consecratione Electi in Episcopum. Tam Consecrator, missus libro Evangeliorum, illum aperit, & dicitur Episcopis Assistentibus, nihil dicens imponit super vicem & scapulas Electi; ita quod inferat pariter cervicem capitis Electi tangat, litera ex parte inferi manente, quem unus ex Cappellanis Electi